

СТАНОВИЩЕ

от д-р Ценимир Братоев Братоев, доцент в Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, член на научно жури, определено със заповед № РД 38-587 по конкурс за академична длъжност „доцент“ по професионално направление 3.6 Право (Гражданско и семейно право – правен режим на интелектуалната собственост), обявен в ДВ бр. 64 от 03 август 2018 г. за нуждите на Юридически факултет при Софийски университет „Св. Климент Охридски“

1. Относно процедурата и представените публикации

В обявения в Държавен вестник, бр. 64 от 03.08.2018 г. конкурс за нуждите на Юридически факултет при Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за академична длъжност „доцент“ по професионално направление 3.6 Право (Гражданско и семейно право – правен режим на интелектуалната собственост) единствен кандидат е **д-р Росен Андреев Карадимов** – главен асистент и преподавател в катедра „Гражданскоправни науки“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

За участие в конкурса кандидатът – Росен Карадимов, е представил *една монография*:

„Аудиовизуалното произведение. Конкуренция и баланс на права“, изд. „Сиела“, 2018 г.;

и три статии:

1. Програмата на телевизионната организация като обект на право, сродно на авторското право. Опит за изясняване на понятието „телевизионна програма“ по смисъла на Закона за авторското право и сродните му права. – В: Съвременно право, 2016, № 1;

2. Преработка на аудиовизуално произведение. – В: Търговско право“, 2018, № 1;

3. Научно практически коментар във връзка с правните последици от дублиране на аудиовизуално произведение и неговото използване за нелинейно разпространение в интернет. – В: „Globalization, the State and the Individual, International Scientific Journal“, бр. 2 (18), 2018 г., издаван от Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“;

Представените в настоящия конкурс научни трудове се характеризират с научна новост и не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ съгласно изискването на чл. 29, ал. 1, т. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България.

2. Биографични данни на кандидата

Росен Андреев Карадимов е завършил висше юридическо образование през 1989 г. в Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ – магистър по право. През 1989 г. става асистент в катедра „Гражданскоправни науки“, Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Понастоящем е главен асистент в същата катедра. Доктор по право е от 25.04.2016 г. след успешна публична защита на докторска дисертация на тема „Договор за излъчване по безжичен път и препредаване по електронна съобщителна мрежа на телевизионна програма“.

Като преподавател в Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ Росен Карадимов е водил семинарни занятия по Гражданско право – обща част, Облигационно право и Правен режим право на интелектуалната собственост. Участвал е в изпитните сесии по водените от него учебни дисциплини. От учебната 2015/2016 г. води лекционен курс по Правен режим на интелектуалната собственост.

Извън научната си дейност Росен Карадимов е вписан като адвокат от 1995 г. в Софийската адвокатска колегия. От ноември 1999 г. до май 2003 г. е Заместник председател на Столичен общински съвет. От ноември 1991 г. до октомври 1994 г. е народен представител в 36-то Народно събрание. От юли 1990 г. до октомври 1991 г. е Народен представител в 7-мо Велико народно събрание.

3. Относно представените научни трудове

3.1. Монография

В обявения конкурс д-р Росен Андреев Карадимов е представил книгата „Аудиовизуалното произведение. Конкуренция и баланс на права“. Монографията е в обем 221 страници, включващи и библиографска справка от 32 съчинения на български, френски и руски език. В българската правна теория проблематиката на аудиовизуалното произведение досега не е била предмет на самостоятелно монографично изследване.

3.1.1. Съдържание

В структурно отношение съчинението е разделно на три глави. Изложението започва с историческо развитие на защитата на аудиовизуално произведение като обект на авторско право (*Раздел I* от **Глава I**). Разгледана е уредбата във Франция, Германия, Великобритания и Италия до Берлинска конференция за закрила на литературните и художествените произведения от 1908 г. (стр. 10-11), на която е ревизиран текстът на Бернската конвенция (стр. 11-19). Разгледана е уредбата на кинематографичните произведения в страните от континенталната система (стр. 14-17), като е направена съпоставка с уредбата в англосаксонската правна система (стр. 17-19). Институтът е

разгледан в исторически план и у нас (стр. 19-22). Накрая на историческия преглед е разгледана уредбата на аудиовизуалното произведение в рамките на Европейския съюз (стр. 22-29). Изложението продължава с определяне на аудиовизуалното произведение като обект на авторско право (*Раздел II*), като са изяснени понятията „филм” (стр. 33-36) и „аудиовизуално произведение” (стр. 37-38). Установено е, че второто понятие е по-широко и включва и първото и те се съотнасят като род към вид. Посочено е, че по смисъла на Закона за авторското право и сродните му права, аудиовизуалното произведение е филм (кинематографично произведение) или поредица от движещи се изображения със или без звук, което е резултат от творческа дейност (стр. 38). Направен е и сравнителноправен преглед на легалното определяне на аудиовизуалното произведение (стр. 39-42). В следващия раздел (*Раздел III*) се прави анализ на предпоставките за закрила на аудиовизуалното произведение – оригиналност в континентална авторскоправна система и копирайт правната система, както и според правото на ЕС (стр. 43-51), и обективна форма (стр. 51-56). *Раздел IV* от главата се занимава със съпоставката на аудиовизуалното произведение и гранични произведения и обекти на права – телевизионните предавания (стр. 56-59) и форматните предавания (59-74), като е посочено какво се разбира под „форматни предавания” и каква е тяхната закрила у нас и в други държави. Следващият *Раздел V* е посветен на срока на закрила на аудиовизуалното произведение според правото на ЕС (стр. 75-78) и ЗАПСП (стр. 78-80).

Раздел I от **Глава II** разглежда въпроса за авторството върху аудиовизуално произведение на лицата, в резултат на чиято творческа дейност е създадено аудиовизуалното произведение (стр. 82-86), като са посочени различните законодателни подходи при определяне авторите на аудиовизуалното произведение – с или без изчерпателно изброяване на авторите на аудиовизуални произведения (стр. 86-87). Изложено е и разбирането на ЕС в тази материя (стр. 90-92). Подходът в България е разискван подробно и е съпоставен с този в други държави (стр. 92-102). Поставен е и въпросът дали авторите на аудиовизуално произведение са съавтори или имат самостоятелни права (стр. 103-106). *Раздел II* посочва и анализира авторите на други самостоятелни произведения, включени в аудиовизуалното произведение – автора на диалога, ако той е различен от сценариста (стр. 109-111), композитора на музиката, по отношение на която законът не прави разлика дали е създадена специално за аудиовизуалното произведение или не (стр. 111-118), и авторът на съществуваща литературата творба, по която е създадено аудиовизуално произведение (стр. 119-127). *Раздел III* разглежда продуцента като вторичен носител на права върху аудиовизуалното произведение и на правата върху произведенията, включени в аудиовизуалното произведение, като е разисквана презумпцията за отстъпване на права върху аудио-визуалното произведение в полза на филмовия продуцент (стр. 127-152). Прави се основателно разграничение между обект (самото аудиовизуално произведение) и предмет на договора по чл. 63, ал. 1 ЗАПСП (отстъпването на изключително право продуцентът да може да ползва произведението), направен е и сравнително-правен преглед (стр. 148-150).

Последната **Глава III**, разглежда обектите на права, сродни на авторското, включени в аудиовизуалното произведение, и техните носители. *Раздел I* е посветен на записа на аудиовизуалното произведение и неговата защита (стр. 155-173). Направен е кратък исторически и сравнително правен анализ на проблема (стр. 156-159), както и анализ на правилата по ЗАПСП (стр. 159-164). Обсъден е въпросът за конкуренцията между авторски и сродни права върху аудиовизуално произведение (стр. 164-171) и двойния правен статут на продуцента (стр. 171-173). *Раздел II* се отнася до изпълненията на артист-изпълнителите, включително международната уредба (стр. 174-179), уредбата в ЕС (стр. 180-186) и правилата по нашия ЗАПСП. Разгледани са имуществените и неимуществените права на артист-изпълнителите и възможността за отстъпване на някои права в полза на продуцента (стр. 186-208). По-насетне, *Раздел III* разглежда други обекти на сродно на авторското право, производни от аудиовизуално произведение – саундтрак (стр. 208-212), като е обяснено какво се има предвид под думата „саундтрак“ и е направено разграничение с музиката, използвана в аудиовизуалното произведение (стр. 209), преводът на аудиовизуалното произведение и неговия запис, както и дублажът (стр. 213-217).

Авторът навлиза в дълбочина на материята на аудиовизуалните произведения, анализира както съществуващата у нас уредба откроявайки нейните предимства, но и слабостите ѝ, като умело използва историческия и сравнителноправен метод във всички части на изложението и то не само с цел постигане на пълнота на изложението, но и за да се открие най-доброто решение на един или друг проблем в разглежданата материя. Монографията показва добро познаване на проблемите не само на въпросите, свързани с аудиовизуални произведения, но и на цялото авторско право. В монографията е засегната и разисквана научна литература, предимно чуждестранна, което е съвсем разбираемо предвид липсата на особено богата научна литература по разглежданата материя у нас. Анализирани е и съдебната практика, българска и чужда.

3.1.2. *Научни приноси*

Представеният хабилитационен труд е първото монографично съчинение, което е посветено изцяло на аудиовизуалното произведение у нас, което определя основния му приносен характер.

Трудът съдържа редица научни приноси. Като такива, без изброяването да се счита за изчерпателно, следва да бъдат посочени:

- дефиниране на понятието аудиовизуално произведение по смисъла на ЗАПСП (стр.38);
- аргументиране на тезата, че авторскоправна закрила следва да получат и директните предавания, ако покриват изискванията за наличие на творческа дейност и оригиналност (стр. 55-56);
- изводът, че авторскоправна закрила могат да получат форматните предавания, ако покриват критериите за аудиовизуално произведение (стр. 59 и сл.);
- анализът на съавторството между режисьор, оператор и сценарист и следващите от това последици (стр. 103 и сл.);

- изводът, че нормите на ЗАПСП са относими само към случаите, когато музиката е създадена специално за да бъде използвана в аудиовизуалното произведение (стр. 116-118);
- определяне на статуса на продуцента и правата, които той получава и конкуренцията на правата на авторите върху аудиовизуалното произведение и тези на продуцента (стр. 127 и сл.)
- определяне характера на договора между артиста изпълнител и продуцента (стр. 195 и сл.);
- предложението de lege ferenda за разширяване на кръга на лицата, които следва да бъдат признати за автори на аудиовизуално произведение (стр. 89);

3.1.3. Препоръки и критични бележки.

Могат да бъдат направени и някои препоръки и критични бележки към представения труд.

Би могло още в началото на изложението да се направи по-задълбочено разграничение между „копирайт система” и „континенталната система“, което ще помогне на читателя да се ориентира по-лесно при сравнителноправните разсъждения на автора.

Авторът би могъл на база направеното изследване и изводите от него да направи повече предложения за усъвършенстване на законодателството в областта на защита на авторските и сродните права, възникващи при създаването на аудиовизуалното произведение.

Изводът на автора, че придобиването на имуществените права от продуцента по поръчка за създаване на произведение не е времево ограничено, макар икономически разбираемо, (разбира се от гледна точка на продуцента), ми се струва, че влиза в противоречие с разпоредбата на чл. 37, ал. 2 от ЗАПСП, която предвижда изключение от десетгодишния срок само за произведението на архитектурата. Изключването на срока може да стане само с изменение на посочената разпоредба, като се прецени доколко това е правилно и морално оправдано, защото въвеждането на такова изключение би поставило в неизгодно положение носителите на авторски права. Но, както и самият автор отбелязва, въпросът е един от най-деликатните въпроси.

Полезно било да се добави и заключение, в което да се изложат синтезирано основните изводи от научното изследване и предложенията на усъвършенстване на законодателството.

3.1.4. В заключение би могло да се посочи, че представената монография има не само теоретични приноси, но и е от практическа полза, както за практикуващи юристи, така и за хората, заети в сферата на аудиовизуалните произведения, а и за всички, които се интересуват от темата, която безспорно е интересна и актуална и би привлякла всеки любознателен читател.

3.2. Статии

Предложените за участие в конкурса статии, чиито заглавия са посочени по-горе, също така показват уменията на Росен Карадимов да разисква и анализира съществени проблеми на правото на интелектуална собственост. Авторът разглежда малко изследвани у нас проблеми като тези за телевизионните програми, за преработването на аудиовизуални произведения и за правните последици на дублажа, което само по себе си показва приносния им характер.

4. Обща оценка на научната дейност и оценка на преподавателска дейност на участника в конкурса.

Участникът в конкурса е предложил на читателите освен монографията и трите статии, с които участва в обявения конкурс, още една монография и един сборник от образци и документи. Преобладаващата част от творчеството му е в областта на правото на интелектуалната собственост, в която област авторът очевидно има най-големи интереси, макар че сборникът от образци и документи в производството по несъстоятелност, показва, че има научни интереси и в други области на правото.

Д-р Росен Карадимов е преподавател, уважаван не само от колегите си, но и от студентите, сред които е познат като задълбочен и интересен лектор.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

На основание изложеното по-горе, считам че единственият кандидат в обявения в Държавен вестник, бр. 64 от 03 август 2018 г. конкурс отговоря на всички условия по чл. 24, ал. 1 от Закона за развитието на академичния състав в Република България, поради което препоръчвам на научното жури да предложи на Факултетния съвет да избере д-р Росен Андреев Карадимов на академичната длъжност „доцент“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ по професионално направление 3.6 Право (Гражданско и семейно право – правен режим на интелектуалната собственост).

12.12.2018 г.

.....

доц. д-р Ценимир Братоев